

Týždeň s INESS 19 - Poľský zázrak, nové dane a AI v školách

23.6.2026 - | INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz

Vážení priatelia, ak by malo dnešné vydanie jedno kľúčové slovo, bol by ním rast. A to v naozaj všetkých podobách. Rastie poľská ekonomika, rastú navrhované európske dane, rastú mzdy mladých žien - a rásť nechce prestať ani hnutie, ktoré stojí celé na myšlienke, že rásť by sme už mali prestať. Pekný paradox, však?

V dnešnej časti sa preto pozrieme na to, **prečo nový rozpočet EÚ pýta od Slovenska o stamilióny viac** a či sa to dá aj bez nových daní, čo skutočne stojí za **poľským ekonomickým zázrakom** a prečo podľa nášho analytika potrebuje slovenská ekonomika viac než kozmetické úpravy. Reč príde aj na **české zdravotné reformy, umelú inteligenciu v školských laviciach** a na to, prečo mladé ženy začínajú zarábať viac než muži.

Prajeme vám obohacujúce čítanie a príjemné slnečné dni - a nech sa do prehnaných výšin neťahajú ani dane, ani teploty!

Nové európske dane nedávajú zmysel a nie sú potrebné

INESS spolu s prominentnými európskymi think-tankmi združenými v paneurópskej sieti EPICENTER Network zverejnil návrh **Alternatívneho rozpočtu EÚ** na roky 2028 - 2034. Naša analýza výdavkov ukazuje, že viacročný rozpočet Únie dokáže splniť stanovené ciele aj **bez siahania po nových daniach a navyšovania existujúcich zdrojov** - stačí míňať s rozumom. Lenže to je, ako sa pravidelne ukazuje, ten najťažší krok.

Téma nemôže byť aktuálnejšia: o novom rozpočte sa začne rokovať **už zajtra**. Prečo navrhované dane nie sú **šťastným riešením výziev**, ktorým EÚ čelí, sa dočítate na **tomto odkaze**.

Nemáte čas čítať? Tak nastražte uši!

Naša podcastová séria INESS do UCHA je späť - a rovno s epizódou venovanou novým európskym daniam! **Vypočuť** si ju môžete na tomto odkaze a všetky časti nájdete taktiež aj na našom YouTube kanáli.

Česi sa púšťajú do zdravotných reforiem. Čo si z toho môžeme zobrať my?

Na vršku #151 - Poľský ekonomický zázrak s Marcinom Chmielowskim

Poľský rast, poľské diaľnice, poľská armáda... Príbeh severného suseda nadobudol medzi Slovákmi takmer **mýtické rozmery**. Čo za ním v skutočnosti stojí - a je vôbec taký ružový, ako sa zvonku javí?

Marcin Chmielowski je autorom dvoch kníh a mnohých odborných textov z oblasti ekonómie a politických vied, popri tom aj scenáristom a režisérom dokumentárnych filmov (na YouTube nájdete jeho film o Ludwigovi von Misesovi). Dnes pôsobí ako viceprezident Nadácie slobody a podnikania.

Marcin vystupoval na našej konferencii FMRS 2026 – Regulačný detox, a tak sme si nenechali ujsť príležitosť vyspovedať ho v štúdiu SITA.

Rozprávali sme sa o **koreňoch prudkého poľského rastu, cenách nehnuteľností, rizikách tamojšej ekonomiky aj o nakrúcaní jeho dokumentov.**

Potrebuje väčší rozpočet EÚ? A stojí to za nové dane?

Návrh nového rozpočtu EÚ je o 500 mld. eur vyšší než ten súčasný. Európska komisia navrhuje **zvýšiť výdavky v pomere k HND a zaviesť nové dane**, ktoré by ho mali financovať – a Európarlament by k tomu rád pridal ešte ďalších 10 %. **Že apetít rastie s jedlom, dokazuje aj Brusel.**

V spolupráci s EPICENTER network, ako sme už spomínali vyššie, sme pripravili publikáciu **Alternatívny rozpočet EÚ**, ktorej zisteniam sme venovali posledné **Ekonomické reči**. Do diskusie sme pozvali bývalého poslanca EP *Eugena Jurzycu* (SaS) a *Štefana Kišša* (PS) – ten sa, žiaľ, z pracovných dôvodov nemohol zúčastniť.

Započúvajte sa do **debaty o budúcnosti európskeho rozpočtu** aj vy, a to na **tomto odkaze**.

Slovenská ekonomika potrebuje viac než kozmetické úpravy

V najnovšom podcaste hodnotí náš analytik *Radovan Ďurana* vládny balík „stabilizačných opatrení“, od ktorého **zásadný rast** neočakáva. Hoci niektoré kroky ocenil, upozorňuje, že skutočný problém ostáva nedotknutý: **vysoké daňovo-odvodové zaťaženie a rastúce verejné výdavky**. Inak povedané, **akné sa makeupom nevylieči**.

Prečo podľa neho vláda nevytvára podmienky pre vyššie mzdy, prečo samotné **nalievanie peňazí do ekonomiky nestačí** a čo by mohlo Slovensko skutočne posunúť dopredu?

Odpovede nájdete v **rozhovore moderovanom Evou Mihočkovou**.

Ako na AI vo vzdelávaní na Slovensku

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR zaviedlo do štátnych vzdelávacích programov povinnú „**AI gramotnosť**“ už na základných školách.

Ako reakciu na tento krok sme vydali novú publikáciu analytika *Róberta Chovanculiaka* s názvom **Ako na AI vo vzdelávaní na Slovensku**.

Publikácia mapuje **aktuálny výskum o vplyve umelej inteligencie na vzdelávanie** a prináša aj praktickú prípadovú štúdiu americkej **Alpha School** – jednej z najznámejších škôl postavených na **intenzívnom využívaní AI**.

Politici ľudom nehovoria, aká vážna je situácia

Náš analytik Radovan Ďurana sa pre Štúdio SITA s Andrejom Korimom porozprával o tom, prečo **súčasná konsolidácia verejných financií neprináša očakávané výsledky**.

Reč prišla aj na to, **kto nesie zodpovednosť za zlý stav verejných financií**, ktoré vládne opatrenia považuje za **najproblematickejšie** a či Slovensku reálne hrozí **grécky scenár**. Ďurana zároveň vysvetľuje, prečo **eurofondy nie sú motorom ekonomického rastu** a kde má „štedrý“ sociálny štát svoje limity.

Celý rozhovor si môžete vypočuť na tomto odkaze a súvisiaci článok nájdete tu.

Graf týždňa - Keď ženy zarábajú viac: nový obrat na trhu práce

Vo veľkých mestách západných krajín, ako sú USA, Spojené kráľovstvo či Austrália, sa objavil nový fenomén: **ženy vo veku od 15 do 35 rokov zarábajú viac než muži v rovnakej vekovej kategórii**. A rovnako ako to častokrát býva pri „klasickom“ pay gape ani tu nestojí za rozdielom diskriminácia či zlý úmysel zamestnávateľov – ide o **štrukturálnu zmenu na trhu práce**.

Ženy dosahujú vyššie vzdelanie, majú nižšiu mieru nezamestnanosti a predovšetkým pracujú v odvetviach, ktoré v posledných rokoch zažívajú boom – **v ekonomike starostlivosti, sociálnych a zdravotných službách**.

Zdroj: How the Care Economy is Reshaping the Labour Market (2025)

INESS z archívu - Degrowth: zlá odpoveď na dôležitú otázku

Vedeli ste, že 6. júna bol **globálny deň degrowthu**? Je to tak!

Pri tejto príležitosti vám pripomíname publikáciu z dielne *Róberta Chovanculiaka*, ktorá sa venuje práve tomuto – paradoxne stále rastúcemu – hnutiu. Vysvetľujeme v nej, že **ekonomický rast nie je len o novších telefónoch** a o tom, že si môžeme dovoliť viackrát do roka dovolenku.

Viac...

Náš týždenný newsletter môžete začať odberať na tomto odkaze.

<https://iness.sk/tyzden-s-iness-19-polsky-zazrak-nove-dane-a-ai-v-skolach>